

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.23.1.2023

Pan
Krzysztof Skwark
Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar
w Szczecinie
pl. Lotników 4/5
70-414 Szczecin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/088 – Funkcjonowanie administracji miar

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Okręgowy Urząd Miar w Szczecinie ¹ , pl. Lotników 4/5, 70-414 Szczecin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Krzysztof Skwark, Dyrektor OUM ² , od 1 sierpnia 2023 r.; od 29 września 2022 r. do 31 lipca 2023 r. pełniący obowiązki Dyrektora OUM. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Bogusław Rzeźnicki, Dyrektor OUM, od 31 lipca 2018 r. do 28 września 2022 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych.2. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z realizacji ustawowych zadań.3. Nadzór w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023 (I półrocze) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie ³ . Dla celów porównawczych dane statystyczne obejmowały także rok 2020.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli ⁵ Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Lidia Modrzejewska-Markiewicz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/117/2023 z 10 lipca 2023 r.

(akta kontroli str. 1, 12-15)

¹ Dalej: OUM.

² Dalej: Dyrektor OUM.

³ Czynności kontrolne zakończono 27 września 2023 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

⁵ Dalej: NIK.

II. Ocena ogólna⁶ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W badanym okresie OUM prawidłowo realizował zadania wynikające z ustawy z dnia 11 maja 2001 r. Prawo o miarach⁷. Wyjątek stanowiła jedna (z 53 objętych badaniem) legalizacja przyrządu przeznaczanego do odcinkowego pomiaru prędkości pojazdów, przeprowadzona z naruszeniem wymogów właściwego sprawdzenia przyrządu pomiarowego.

W latach 2021-2022 OUM nie zrealizował wszystkich zaplanowanych kontroli, osiągając poziom ich wykonania w przedziale od 50,4% do 93%. Ponadto po 11 kontrolach (z 44, w których stwierdzono nieprawidłowości) nie podjęto działań, mających na celu ustalenie, czy wydane zalecenia zostały zrealizowane. OUM nie dysponował także kompletną bazą danych zawierającą wykaz podmiotów podlegającym takim kontrolom. Powyższe świadczy o braku w pełni skutecznego nadzoru nad użytkownikami przyrządów pomiarowych.

Obowiązki wynikające z ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o towarach paczkowanych⁸ realizowane były właściwie i zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi, pomimo że OUM nie weryfikował terminowości dokonywania stosownych zgłoszeń przez podmioty paczkujące. Brak przepisów wskazujących jednoznacznie obowiązek informowania o terminie rozpoczęcia działalności podlegającej zgłoszeniu powodował traktowanie złożonych do OUM zgłoszeń jako wykonanie obowiązku w terminie. Jednak również w sytuacjach, gdy zgłoszenia były składane, po poinformowaniu przez Dyrektora OUM o takim obowiązku, nie były podejmowane działania weryfikacyjne.

OUM w latach 2021-2023 (I półrocze) prawidłowo pobierał opłaty i wynagrodzenia za czynności administracji miar. Opłaty za wzorcowanie przyrządów pomiarowych pobierano w wysokościach pokrywających bezpośrednie koszty ich wykonania, tj. przy zachowaniu zasad gospodarności.

Czynności windykacyjne prowadzone przez OUM skutkowały niedopuszczeniem do przedawnienia oraz wyegzekwowaniem zaległości.

Stan zatrudnienia OUM w badanym okresie pozwalał na realizację zadań OUM proporcjonalnie i adekwatnie do posiadanych zasobów, mimo iż występowały trudności z zatrudnieniem nowych pracowników.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie i wykonywanie zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy o towarach paczkowanych.

Opis stanu faktycznego

1. Zadania związane z prawną kontrolą metrologiczną¹⁰ oraz wynikające z ustawy odp. przypisane zostały w Regulaminie Organizacyjnym OUM¹¹ oraz Zarządzeniu Dyrektora OUM w sprawie zatwierdzenia regulaminów wewnętrznych komórek organizacyjnych OUM¹², wszystkim siedmiu wydziałom funkcjonującym w OUM¹³.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2063; dalej: ustawa Prawo o miarach.

⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 2255; dalej: ustawa otp.

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Określone w rozdziale 3 ustawy Prawo o miarach.

¹¹ Załącznik nr 2 do zarządzenia nr 3 Prezesa Głównego Urzędu Miar z dnia 28 września 2018 r.

¹² Nr 5/2019 z dnia 31 stycznia 2019 r., ze zm.

¹³ Pracownicy wykonywali zadania związane zarówno z kontrolą metrologiczną, jak i w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych na terenie województwa zachodniopomorskiego i lubuskiego.

W ww. Regulaminie określono m.in. zakres działania OUM, w tym poprzez odesłanie do właściwych merytorycznie ustaw i wskazanie miejsc prowadzenia prawnej kontroli metrologicznej. Możliwość wykonywania innych prac metrologicznych¹⁴ została dopuszczona pod warunkiem posiadania odpowiednich kompetencji i możliwości technicznych. OUM korzystał z instrukcji sprawdzania danego rodzaju przyrządu pomiarowego oraz wzorów protokołów sprawdzenia.

Zadania dotyczące towarów paczkowanych realizowano na podstawie aktów powszechnie obowiązujących oraz wytycznych GUM¹⁵ do planów kontroli, a także wniosków o możliwych nieprawidłowościach towaru paczkowanego lub podmiotu paczkującego.

(akta kontroli str. 16-49, 55)

W latach 2021-2023 stan zatrudnienia¹⁶ na stanowiskach realizujących zadania z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy otp wynosił na dzień:

- a) 1 stycznia 2021 r. – łącznie 31¹⁷ etatów, a wakatów 2,6¹⁸ etatu;
- b) 1 stycznia 2022 r. – łącznie 32,6¹⁹ etatów, wakat wystąpił na jednym²⁰ etacie;
- c) 1 stycznia 2023 r. – łącznie 31,9²¹ etatów, trzy²² wakaty.
- d) 30 czerwca 2023 r. – łącznie 31,4²³ etatów, a wakatów 3,5²⁴ etatu.

(akta kontroli str. 71)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *Braki kadrowe wpływały na czas realizacji niektórych czynności metrologicznych i liczbę kontroli podmiotów paczkujących. Braki te wynikały z dużej fluktuacji kadr i niskiego poziomu wynagrodzeń uniemożliwiającego zatrudnienie pracowników, a w szczególności wykwalifikowanych pracowników.* OUM wskazywał GUM corocznie²⁵ problemy z niewystarczającym poziomem funduszu wynagrodzeń.

(akta kontroli str. 53-54, 59-62)

OUM w badanym okresie nie zawierał umów cywilnoprawnych²⁶, w tym związanych z zadaniami z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy otp.

(akta kontroli str. 67)

2. W rejestrze wniosków o dokonanie legalizacji, prowadzonym w myśl § 17 ust. 1 rozporządzenia Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych²⁷, OUM zaewidencjonował w badanym okresie łącznie 16 195 wniosków, z tego: 6 595 w 2021 r., 6 420 w 2022 r. i 3 180 w 2023 r. (I półrocze).

(akta kontroli str. 74)

OUM w latach 2020-2023 wykonał łącznie 311 269 legalizacji²⁸, z czego:

- 219 legalizacji pierwotnych, w tym w: 2020 r. – 22, w 2021 r. – 118, w 2022 r. – 58, a w pierwszym półroczu 2023 r. – 21;

¹⁴ W tym: wzorcowanie, sprawdzanie i ekspertyzy przyrządów pomiarowych, konsultacje i doradztwo techniczne, prowadzenie szkoleń.

¹⁵ Główny Urząd Miar.

¹⁶ Dane dotyczące zatrudnienia wykazane wg. zasad przyjętych do Rb-70 z wyłączeniem pracowników korzystających z urlopów związanych z rodzicielstwem oraz zasiłków.

¹⁷ Na stanowiskach merytorycznych - 23,4 etatu, administracyjnych – 7,6 etatu.

¹⁸ Na stanowiskach merytorycznych.

¹⁹ Na stanowiskach merytorycznych – 25 etatów, administracyjnych – 7,6 etatu.

²⁰ Na stanowisku merytorycznym.

²¹ Na stanowiskach merytorycznych – 25 etatów, administracyjnych – 6,9 etatu.

²² Na stanowiskach merytorycznych – dwa etaty, administracyjnych – 1 etat.

²³ Na stanowiskach merytorycznych – 25 etatów, administracyjnych – 6,4 etatu.

²⁴ Na stanowiskach merytorycznych – 1,5 etatu, administracyjnych – dwa etaty.

²⁵ W dodatkowych informacjach do projektu planu finansowego.

²⁶ W tym z pracownikami OUM.

²⁷ Dz. U. poz. 759, ze zm.; dalej: rozporządzenie metrologiczne.

²⁸ Legalizacji jednostkowych OUM nie wykonywał w badanym okresie.

- 311 050 legalizacji ponownych, w tym w: 2020 r. – 72 257, 2021 r. – 86 380, 2022 r. – 101 981, a w pierwszym półroczu 2023 r. – 50 432.

(akta kontroli str. 68)

Możliwość prawnej kontroli metrologicznej OUM posiadał w odniesieniu do 21²⁹ (na 24) przyrządów pomiarowych. W badanym okresie nie wystąpiły przypadki odmowy wykonania czynności legalizacyjnej ze względu na brak odpowiedniego wyposażenia, czy braki kadrowe, a także nie pojawiło się zapotrzebowanie na legalizację nowych urządzeń pomiarowych. Nie wystąpiły w OUM przypadki stwierdzenia braku zgodności zalegalizowanych urządzeń z wydanym dla nich świadectwem typu. W latach 2020-2023 (I półrocze) OUM, na podstawie art. 8l ustawy Prawo o miarach, wydał 118 decyzji odmawiających dokonania legalizacji.

(akta kontroli str. 68, 75-78)

Na podstawie analizy dokumentacji próby 50³⁰ (z 311 269) legalizacji stwierdzono, że:

- do wszystkich skontrolowanych wniosków o legalizację wydano pisemne potwierdzenia przyjęcia wniosku (§ 17 ust. 2 rozporządzenia metrologicznego);
- wszystkie wnioski o legalizację zostały wykonane w terminie, po uiszczeniu stosownych opłat (art. 24a ust. 3 pkt 1 i 3a ustawy Prawo o miarach);
- kontrole metrologiczne przeprowadzono w miejscach wyszczególnionych w art. 8c ustawy Prawo o miarach, tj. w siedzibie OUM, punktach legalizacyjnych, miejscach zainstalowania lub użytkowania przyrządu pomiarowego;
- 11 spraw dotyczyło legalizacji pierwotnych, a 39 legalizacji ponownych (art. 8 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy Prawo o miarach);
- na 11 legalizacji pierwotnych wnioski zostały złożone przez dwóch producentów i dziewięciu przedstawicieli³¹ (art. 8j ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo o miarach);
- na 39 legalizacji ponownych wnioski zostały złożone przez 16 użytkowników, 22 wykonawców naprawy i jednego instalatora (art. 8k ust. 1 ustawy Prawo o miarach);
- przyrządy pomiarowe zgłoszone zostały do legalizacji ponownej z uwagi na upływ lub przed upływem okresu ważności legalizacji, a także przed upływem terminu do dokonania oceny zgodności; po naprawie; po uszkodzeniu cech zabezpieczających (art. 8k ust. 2 ustawy Prawo o miarach);
- w zakresie wszystkich skontrolowanych czynności metrologicznych przeprowadzono czynności sprawdzenia przyrządów (w myśl art. 8m ustawy Prawo o miarach, § 20 rozporządzenia metrologicznego, a także przepisów wydanych na podstawie art. 9a ustawy Prawo o miarach);
- przeprowadzone legalizacje przyrządów pomiarowych zostały poświadczone poprzez wydanie świadectw legalizacji i/lub umieszczenie na przyrządach cech legalizacji (§ 21 ust. 1 rozporządzenia metrologicznego), a także naniesione zostały cechy zabezpieczające (z wyjątkiem odważników³²);
- świadectwa legalizacji sporządzono zgodnie z wzorami określonymi w rozporządzeniu metrologicznym;
- w ośmiu przypadkach legalizacje przeprowadzono w dniu złożenia wniosku; w 22 przypadkach w terminie do 10 dni, w 10 przypadkach w okresie od 10 do 20 dni od dnia złożenia wniosku, a w 10 (zbiorniki pomiarowe, odmierzacz paliw) po upływie 20 dni od dnia złożenia wniosku (max. w ciągu 62 dni).

(akta kontroli str. 79-83)

²⁹ W tym nie wszystkie rodzaje legalizacji.

³⁰ Po 20 z roku 2021 i 2022 oraz 10 z I półrocza 2023 r. wytypowane wg osądu kontrolera.

³¹ Wnioski wraz z pełnomocnictwami.

³² Jedna legalizacja na 50 skontrolowanych.

Dyrektor OUM wyjaśnił: *OUM nie ponosił żadnych kosztów funkcjonowania punktów legalizacyjnych. Realizacja wniosków (prawnej kontroli metrologicznej) na punktach legalizacyjnych odbywa się tak samo jak w przypadku każdego innego wniosku o legalizację przyrządów pomiarowych. Koszt legalizacji wraz z ewentualnymi kosztami dodatkowymi jest opłacany przez wnioskodawcę. OUM nie kierował do Prezesa GUM żadnych wniosków o likwidację punktów legalizacyjnych z powodu ich nieopłacalności.*

(akta kontroli str. 336)

W okresie objętym kontrolą OUM wykonał trzy legalizacje przyrządów do odcinkowego pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego. Analiza dokumentacji z trzech legalizacji wykazała m.in., że w dwóch przypadkach dokonano wszystkich stosownych sprawdzeń wynikających z § 29 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 17 lutego 2014 r. w sprawie wymagań, którym powinny odpowiadać przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego, oraz szczegółowego zakresu badań i sprawdzeń wykonywanych podczas prawnej kontroli metrologicznej tych przyrządów pomiarowych³³, w tym przy prędkościach przekraczających dozwoloną prędkość. Natomiast w jednym, dotyczącym legalizacji przyrządu do pomiaru prędkości pojazdów wykorzystywanego w kontroli ruchu drogowego dla odcinka drogi DK 93 w tunelu pod Świną w Świnoujściu, nie wykonano wszystkich badań wyszczególnionych w § 29 pkt 3 rozporządzenia dot. wymagań dla przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 84-100, 386-387)

3. Do OUM w latach 2020-2023 wpłynęło 36 zgłoszeń od podmiotów paczkujących o rozpoczęciu paczkowania na terytorium RP (art. 12 ustawy otp). W badanym okresie nie wystąpiły przypadki dokonania zgłoszeń do OUM o wprowadzeniu towarów paczkowanych po raz pierwszy do obrotu na terytorium RP, rozpoczęciu produkcji butelek miarowych, czy wprowadzeniu butelek miarowych po raz pierwszy do obrotu na terytorium RP (art. 12, 28 i 29 ustawy otp).

(akta kontroli str. 73)

Na podstawie analizy 10³⁴ (na 36) zgłoszeń o rozpoczęciu paczkowania produktów na terytorium RP przekazanych do OUM stwierdzono, że zawierały one dane określone w art. 12 ust. 2 ustawy otp³⁵. W zweryfikowanych zgłoszeniach nie wskazano daty rozpoczęcia paczkowania, przez co OUM nie weryfikował terminów wypełnienia obowiązku zgłoszenia (art. 12 ustawy otp).

(akta kontroli str. 101-103)

Dyrektor OUM wyjaśnił: (...) *Z uwagi na fakt, że w art. 12 ust. 2 ustawy otp brak jest wymogu podania daty rozpoczęcia paczkowania produktów, domniemywa się, że termin zgłoszenia został zachowany. Ponadto w przypadku złożenia wniosku o podejrzeniu braku zgłoszenia przez podmiot faktu paczkowania, przeprowadza się czynności kontrolne. Jeżeli podejrzenie jest zasadne (podmiot nie zgłosił faktu paczkowania) stosuje się odpowiednie przepisy karne.*

(akta kontroli str. 58)

OUM przeprowadzał kontrole podmiotów paczkujących, które dokonały stosowanego zgłoszenia i zostały ujęte w planie kontroli na dany rok, a także na podstawie

³³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1081; dalej: rozporządzenie dot. wymagań dla przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów.

³⁴ Wylosowanych za pomocą pomocnika kontrolera.

³⁵ Tj. firmę zgłaszającego; siedzibę (miejsce zamieszkania) i adres zgłaszającego; firmę zlecającego paczkowanie lub paczkującego na zlecenie oraz jego siedzibę (miejsce zamieszkania) i adres gdy wystąpiła; miejsce paczkowania; określenie rodzaju paczkowanego produktu ze względu na jego konsystencję; informację, czy paczkujący lub zlecający paczkowanie oznacza towary paczkowane wprowadzane do obrotu znakiem "e".

wniosków o możliwych nieprawidłowościach towaru paczkowanego lub podmiotu paczkującego.

OUM kwartalnie otrzymywał wykaz podmiotów, które zgłaszając do WIJHAR-S³⁶ podjęcie działalności gospodarczej zadeklarowały paczkowanie artykułów rolno-spożywczych. Informacje te OUM weryfikował, a do podmiotów nieujętych w bazie OUM kierowano pisma ze wskazaniem obowiązku dokonania stosownego zgłoszenia.

(akta kontroli str. 56-57, 104-152)

W okresie objętym kontrolą sześć³⁷ podmiotów paczkujących dokonało zgłoszenia o rozpoczęciu paczkowania na terytorium RP (art. 12 ustawy otp) z dowodami wskazującymi na nieterminowość dokonania zgłoszeń. Zgłoszenia te do OUM zostały złożone na skutek pisma Dyrektora OUM informującego o takim obowiązku, skierowanego do tych podmiotów po uzyskaniu z WIJHAR-S, w trybie art. 22 ustawy Prawo o miarach, informacji o nowych podmiotach paczkujących. Pomimo posiadanych informacji, OUM nie podjął działań mających na celu zweryfikowanie terminowości przedłożenia zgłoszeń, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 104-154)

W latach 2020-2023 OUM przeprowadził łącznie 146 kontroli planowych³⁸, 383 kontrole doraźne³⁹ i jedną kontrolę poza planem, z czego w:

- 2020 r. przeprowadzono 36 kontroli planowych, 92 doraźne⁴⁰ i jedną poza planem;
- 2021 r. przeprowadzono 37 kontroli planowych i 80 doraźnych⁴¹;
- 2022 r. przeprowadzono 48 kontroli planowych i 156 doraźnych⁴²;
- I półroczu 2023 r. przeprowadzono 25 kontroli planowych i 55 doraźnych⁴³.

(akta kontroli str. 73)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *Zmniejszona ilość przeprowadzonych w latach 2020-2022 kontroli wynikała z ograniczeń związanych ze stanem epidemii COVID-19 oraz pogarszającą się sytuacją kadrową.*

(akta kontroli str. 56)

Analiza dokumentacji z 20⁴⁴ kontroli u podmiotów paczkujących (na 530) wykazała, że:

- wszystkie kontrole przeprowadzono u podmiotów, które dokonały stosownych zgłoszeń (art. 12 ustawy otp);
- wszystkie kontrole przeprowadzono w godzinach pracy OUM, w pomieszczeniach paczkującego;
- kontrole przeprowadzono w terminie od ośmiu do 29 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli (art. 48 ust. 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców⁴⁵);
- w żadnej z kontroli doraźnych nie stwierdzono, aby partia towaru paczkowanego nie spełniała wymagań dopuszczenia do obrotu w rozumieniu przepisów ustawy, przez co nie naliczono opłat (art. 14 ust. 2 ustawy otp);

³⁶ Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

³⁷ Wszystkie, jakie wpłynęły do OUM w okresie 2021-2023 (I półrocze).

³⁸ Zgodnie z art. 20 ustawy otp.

³⁹ Zgodnie z art. 14 ustawy otp.

⁴⁰ Z czego zaplanowano 48 kontroli planowych i 192 kontrole doraźne.

⁴¹ Z czego zaplanowano 49 kontroli planowych i 191 kontroli doraźnych.

⁴² Z czego zaplanowano 49 kontroli planowych i 191 kontroli doraźnych.

⁴³ Z czego zaplanowano 25 kontroli planowych i 65 kontroli doraźnych.

⁴⁴ W tym 11 kontroli doraźnych i dziewięć kontroli planowych wytypowanych w sposób celowy po 20 z roku 2021 i 2022, a 10 z roku 2023.

⁴⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 221, ze zm.; dalej: ustawa Prawo przedsiębiorców.

- wszystkie kontrole planowe miały na celu sprawdzenie poprawności stosowanego systemu kontroli wewnętrznej ilości paczkowanego towaru; przeprowadzono je nie częściej niż jeden raz w roku, a także naliczono właściwe opłaty (art. 20 ust. 2 ustawy otp).

(akta kontroli str. 155-157)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że:

- w latach 2021-2023 (I półrocze) wystąpiły dwa przypadki współpracy z WIJHAR-S w zakresie wymiany informacji o niespełnieniu wymagań dopuszczenia do obrotu partii towaru paczkowanego;
- WIIH⁴⁶ przekazuje OUM informacje o stwierdzonych nieprawidłowościach dotyczących niższej niż deklarowana na opakowaniu ilość nominalna towaru paczkowanego lub o nieprawidłowym oznakowaniu towaru paczkowanego;
- w latach 2021–2023 (I półrocze) nie wystąpiły przypadki konieczności wzywania Policji.

(akta kontroli str. 57, 63-66)

W latach 2020-2023 (I półrocze) OUM nałożył dziewięć grzywnien - na podstawie ustawy otp - na łączną kwotę 1 450 zł.

(akta kontroli str. 159)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przeprowadzając 12 czerwca 2023 r.⁴⁷ legalizację przyrządu do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego⁴⁸ przeznaczonych do odcinkowego pomiaru prędkości na odcinku drogi DK 93 w tunelu pod Świną w Świnoujściu, OUM nie wykonał⁴⁹ wymaganej liczby 20 pomiarów (po 10 dla każdego mierzonego kierunku ruchu pojazdów) ograniczając łączną liczbę wykonanych pomiarów do 16 (tj. siedmiu w kierunku Szczecin i dziewięciu pomiarów w kierunku Świnoujście).

(akta kontroli str. 84-96)

W myśl § 29 pkt 3 rozporządzenia dot. wymagań dla przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów sprawdzenie winno zostać wykonane poprzez co najmniej 10 pomiarów różnych prędkości w zakresie pomiarowym przyrządu dla każdego mierzonego kierunku ruchu pojazdów.

Dyrektor OUM wyjaśnił: *Zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia dot. wymagań dla przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów, konstrukcja i wykonanie przyrządu powinny zapewnić odróżnianie kierunku ruchu pojazdu, którego prędkość została zmierzona, co również zostało zapisane w decyzji zatwierdzenia typu NR ZT 37/2023 z dnia 18 lipca 2013 r. wydanej dla ww. przyrządu pomiarowego: „Kamery, na początku i na końcu odcinka drogi, względem kierunku ruchu pojazdów są skierowane na przód pojazdu albo na tył pojazdu”. Na odcinku drogi gdzie był zainstalowany ww. przyrząd pomiarowy kamery były skierowane tylko na przód pojazdu - rejestrowały ruch tylko w jednym kierunku.*

(akta kontroli str. 372-373)

Zdaniem NIK powyższy przepis jednoznacznie wskazuje na konieczność wykonania łącznej liczby 20 pomiarów (po 10 dla każdego kierunku ruchu pojazdów), co nie zostało zrealizowane. Zaniechanie to mogło spowodować skuteczne zakwestionowanie wyników pomiarów prędkości przez kierujących

⁴⁶ Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Szczecinie.

⁴⁷ Świadectwo legalizacji wystawiono 13 czerwca 2023 r.

⁴⁸ Prędkościomierz kontrolny, producent: CAMEA, nr fabryczny: CAM23003840, rok produkcji: 2023.

⁴⁹ Protokół sprawdzenia z 12 czerwca 2023 r.

pojazdami na ww. odcinku, w tym 27 mandatów karnych⁵⁰ nałożonych od dnia uruchomienia odcinkowego pomiaru⁵¹ do 25 września 2023 r.⁵²

(akta kontroli str. 386, 389)

2. OUM nie zweryfikował terminowości przedłożenia (w latach 2021-2023) sześciu zgłoszeń o rozpoczęciu paczkowania na terytorium RP. W wyniku podjętych przez OUM działań⁵³ polegających na poinformowaniu podmiotów⁵⁴ o obowiązkach wynikających z art. 12 ustawy otp, do OUM zostały złożone zgłoszenia sześciu nowych podmiotów paczkujących. Termin, który upłynął od przekazania informacji o ustawowym obowiązku do dnia dokonania stosownych zgłoszeń wyniósł od dziewięciu do 83 dni. Zgłoszenia nie zostały jednak poddane analizie pod kątem terminowości ich przedłożenia.

(akta kontroli str. 104-154)

Zgodnie z art. 12 ustawy otp paczkujący, zlecający paczkowanie lub paczkujący na zlecenie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia rozpoczęcia paczkowania produktów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązany zgłosić ten fakt dyrektorowi okręgowego urzędu miar właściwego ze względu na miejsce paczkowania.

Dyrektor OUM wyjaśnił: *Zgodnie z art. 12 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 ustawy otp, obowiązek zgłoszenia faktu paczkowania powstaje od dnia rozpoczęcia paczkowania produktów przez podmiot paczkujący i tylko w odniesieniu do tej daty można stwierdzić naruszenie (bądź nie) art. 12 ust 1 i art. 13 ust. 1 (niedochowanie ustawowych terminów). Dlatego nie ma znaczenia dla oceny prawnej hipotetycznego wykroczenia sposób i tryb procedowania Dyrektora OUM. Pismo kierowane do podmiotu, który może, ale nie musi być paczkującym, opiera się na podstawie otrzymanej informacji od WIJHAR-S.*

W ramach dotychczasowej praktyki współdziałania WIJHAR-S oraz organów administracji miar w odniesieniu do nadzoru i kontroli nad systemem towarów paczkowanych, dyrektorzy okręgowych urzędów miar po otrzymaniu od WIJHAR-S (co kwartał) informacji o podmiotach które zadeklarowały paczkowanie artykułów rolno-spożywczych – wysyłają do danego podmiotu pismo informujące o obowiązkach podmiotów paczkującym chyba, że podmiot ten podmiotem takim nie jest i nie podlega obowiązkowi zgłoszenia faktu paczkowania albo podmiot dopełnił już obowiązku zgłoszenia. To oznacza, że ww. informacje WIJHAR-S nie są wyłączną podstawą procesu rejestracji podmiotów paczkujących i podlegają one weryfikacji.

Zgodnie z przepisami art. 4 i 5 ustawy otp, nadzór i kontrolę nad systemem towarów paczkowanych w Polsce sprawują nie tylko organy administracji miar tj. Prezes Głównego Urzędu Miar oraz dyrektorzy okręgowych urzędów miar, a także Inspekcja Handlowa, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Inspekcja Farmaceutyczna, w zakresie przewidzianym w ustawie otp oraz w zakresie ich właściwości, w trybie i na warunkach określonych w przepisach odrębnych, samodzielnie lub we współdziałaniu (wymiana informacji).

Równocześnie informuję, że w sytuacji, gdy uprawniony organ administracji państwowej, inny niż organ administracji miar, ujawnia wykroczenie określone przepisami art. 33 ÷ 35 ustawy otp, nie jest wszczynane odrębne (dodatkowe) postępowanie karne, gdyż inne organy są również uprawnione do samodzielnego

⁵⁰ Na łączną kwotę 3 200 zł.

⁵¹ Od 10 lipca 2023 r. godziny 10:00 znajduje się w trybie rejestracji wykroczeń.

⁵² Informacje przedłożone 25 września 2023 r. przez Zastępcę Głównego Inspektora Transportu Drogowego.

⁵³ Po powzięciu informacji z WIJHAR-S o nowych podmiotach paczkujących.

⁵⁴ Nie występujących w bazie podmiotów paczkujących.

nakładania grzywien w drodze mandatu karnego. Dyrektorzy okręgowych urzędów miar dokonają wszczęcia ewentualnego postępowania karnego tylko wtedy, gdy WIJHAR-S w swoim zawiadomieniu poinformuje o niezastosowaniu sankcji, o której mowa w art. 34 w związku z art. 12 ust. 1 lub 3 ustawy otp.

(akta kontroli str. 373-374)

Zdaniem NIK, OUM w powyższych sytuacjach winien podejmować stosowne działania mające na celu wyjaśnienie, czy podmiot paczkujący dokonał zgłoszenia w ustawowym terminie, w tym czy WIJHAR-S zastosował sankcje, o których mowa w ustawie otp.

OCENA CZĄSTKOWA

OUM w latach 2021-2023 prawną kontrolę metrologiczną wykonywał⁵⁵ zgodnie z obowiązującymi przepisami ujętymi w ustawie Prawo o miarach oraz rozporządzeniach wykonawczych, a także w myśl wewnętrznych regulacji określonych przez Dyrektora OUM i GUM. Jednakże jedna legalizacja przyrządu przeznaczonego do odcinkowego pomiaru prędkości pojazdów (na 53 zbadane legalizacje) wykonana została z naruszeniem zapisów rozporządzenia dot. wymagań dla przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów. OUM rzetelnie i zgodnie z ustawą otp wywiązywał się z obowiązków dotyczących kontroli podmiotów paczkujących, a także podejmował działania celem ustalenia wszystkich podmiotów zobowiązanych do dokonywania właściwych zgłoszeń. OUM nie weryfikował, czy podmioty paczkujące terminowo realizowały obowiązek dokonywania stosownych zgłoszeń, na co wpływ miał także brak przepisów zobowiązujących podmioty paczkujące do wskazania terminu rozpoczęcia działalności podlegającej zgłoszeniu. Ponadto w przypadkach, gdy doszło do złożenia stosownych zgłoszeń, po poinformowaniu przez Dyrektora OUM o takim obowiązku, OUM nie podjął działań wyjaśniających. Stan zatrudnienia OUM w badanym okresie pozwalał na realizację zadań z zakresu prawnej kontroli metrologicznej oraz ustawy otp proporcjonalnie i adekwatnie do posiadanych zasobów, choć występowały trudności z zatrudnieniem nowych pracowników.

OBSZAR

2. Ustalanie i dochodzenie należności wynikających z realizacji ustawowych zadań.

Opis stanu faktycznego

OUM w latach 2020-2023 (I półrocze) uzyskał przychody w łącznej kwocie 11 781,3 tys. zł z tytułu:

- opłat za czynności wykonane w ramach art. 24 ustawy Prawo o miarach (311 438 czynności) w łącznej kwocie 10 150,1 tys. zł (w 2020 r. za 72 317 czynności kwotę 2 673,9 tys. zł; w 2021 r. za 86 543 czynności kwotę 3 018,1 tys. zł; w 2022 r. za 102 098 czynności kwotę 3 034,1 tys. zł; w I półroczu 2023 r. za 50 480 czynności kwotę 1 424 tys. zł);
- wynagrodzenia za czynności cywilnoprawne⁵⁶ wykonane w ramach art. 25 ust. 2 ustawy Prawo o miarach (17 261 czynności) w łącznej kwocie 1 238 tys. zł (w 2020 r. za 4 582 czynności kwotę 371,2 tys. zł; w 2021 r. za 5 373 czynności kwotę 330 tys. zł; w 2022 r. za 5 044 czynności kwotę 360,2 tys. zł, w I półroczu 2023 r. za 2 262 czynności kwotę 176,6 tys. zł);
- wynagrodzenia za czynności cywilnoprawne⁵⁷ wykonane w ramach art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku⁵⁸ (304 czynności) w łącznej kwocie 191,8 tys. zł (w 2020 r. za 72 czynności kwotę

⁵⁵ W skontrolowanym zakresie.

⁵⁶ Związane z wzorcowaniem i ekspertyzami przyrządów pomiarowych.

⁵⁷ Oceny zgodności wykonane przez Jednostkę Notyfikowaną Nr 1447.

⁵⁸ Dz. U. z 2022 r. poz. 1854; dalej: ustawa o systemach zgodności.

48,7 tys. zł, w 2021 r. za 122 czynności kwotę 81 tys. zł, w 2022 r. za 61 czynności kwotę 34,3 tys. zł, w I półroczu 2023 r. za 49 czynności kwotę 27,8 tys. zł);

- pozostałych przychodów m.in. z opłat za najem pomieszczeń, upomnień, kar umownych, kosztów odzyskiwania należności w łącznej kwocie 201,4 tys. zł (w 2020 r. kwotę 62,6 tys. zł, w 2021 r. kwotę 40,5 tys. zł, w 2022 r. kwotę 68,4 tys. zł, w I półroczu 2023 r. kwotę 29,9 tys. zł).

W latach 2020-2023 należności OUM wynosiły od 3,5% do 9,1% przychodów OUM, tj. odpowiednio: 126,5 tys. zł (4% przychodów) w 2020 r.; 126,7 tys. zł (3,7% przychodów) w 2021 r.; 122,8 tys. zł (3,5% przychodów) w 2022 r.; 150,3 tys. zł (9,1% przychodów) w 2023 r. (I półrocze). Należności z lat 2020–2022 były należnościami przeterminowanymi w 100%, natomiast kwota należności przeterminowanych z 2023 r. stanowiła 69,5% (104,4 tys. zł). Łączna kwota umorzonych należności wyniosła 12,7 tys. zł, z tego 2,5 tys. zł w 2022 r. i 10,2 tys. zł w 2023 r.

(akta kontroli str. 69-70, 161)

Analiza dokumentacji z zakresu prowadzonych przez OUM działań windykacyjnych trzech zaległości⁵⁹ wykazała, że:

- a) w przypadku dwóch należności publicznoprawnych decyzje określające należność publicznoprawną wydane zostały z uwagi na nieuiszczenie w terminie opłat za legalizację⁶⁰ (po 20 dniach⁶¹ oraz po 70 dniach⁶² od terminu płatności). Tytuły wykonawcze, które skierowano do organów egzekucyjnych, wystawiono po 19 dniach⁶³ oraz po 193 dniach⁶⁴. Kolejne czynności, które podejmowano celem niedopuszczenia do ich przedawnienia oraz wyegzekwowania polegały m.in. na: kierowaniu monitów do organów egzekucyjnych dotyczących przebiegu postępowania, wystosowaniu wniosku do sądu o wyjawienie majątku, zgłoszenie wierzytelności do syndyka masy upadłościowej, skierowanie wniosku do sądu o stwierdzenie nabycia spadku po śmierci dłużnika;
- b) w jednym przypadku należność cywilnoprawna powstała z tytułu dwóch umów⁶⁵ na wzorcowanie baz drogowych (wraz z odsetkami i rekompensatą za koszty odzyskiwania należności⁶⁶) z uwagi na nieopłacenie w terminie faktury vat⁶⁷. Po skierowanym wezwaniu do zapłaty (po 29 dniach od terminu płatności) dłużnik uregulował należność wraz z kosztami ubocznymi.

(akta kontroli str. 162-174)

Analiza dziewięciu⁶⁸ dokumentacji związanych z naliczeniem opłat⁶⁹ z tytułu kontroli podmiotów paczkujących⁷⁰ wykazała, że:

- wszystkie należne opłaty naliczone zostały prawidłowo, tj. wg stawek określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z 30 sierpnia 2019 r. w sprawie opłat za czynności urzędowe wykonywane przez organy administracji miar i podległe im urzędy⁷¹ oraz dokumentów potwierdzających poniesienie dodatkowych kosztów⁷²;

⁵⁹ Zaległości o najwyższych kwotach wg stanu na 30 czerwca 2023 r. Dwie zaległości publicznoprawne i jedna z tytułu wynagrodzenia cywilnoprawnego.

⁶⁰ Art. 24 ust. 2 pkt 2 i art. 24a ust. 2 i 3 pkt 1 ustawy Prawo o miarach.

⁶¹ Decyzję wydano 14 września 2006 r., a termin płatności minął 25 sierpnia 2006 r.

⁶² Decyzję wydano 29 kwietnia 2011 r., a termin płatności minął 18 lutego 2011 r.

⁶³ Tytuł wykonawczy wystawiono 11 października 2006 r., a decyzję odebrano 22 września 2006 r.

⁶⁴ Tytuł wykonawczy wystawiono 15 listopada 2011 r., a decyzję odebrano 6 maja 2011 r.

⁶⁵ Umowy z 5 maja 2023 r.

⁶⁶ Art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1790).

⁶⁷ Faktura z 22 maja 2023 r.; termin zapłaty 12 czerwca 2023 r.

⁶⁸ Po trzy z każdego roku, tj. 2021, 2022 i I półrocza 2023 r. wybrane w sposób celowy.

⁶⁹ Opłaty, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 11 oraz art. 24a ust. 4 ustawy Prawo o miarach.

⁷⁰ Kontrole przeprowadzone na podstawie art. 20 ustawy otp.

⁷¹ Dz. U. poz. 1679; dalej: rozporządzenie w sprawie opłat.

⁷² Delegacji, transportu.

- udział bezpośredniego kosztu OUM⁷³ w opłacie za kontrolę⁷⁴ kształtował się na poziomie od 43,8% do 52%.

(akta kontroli str. 175-184, 231-233)

W wyniku weryfikacji 11⁷⁵ dokumentacji z naliczenia opłat⁷⁶ za legalizację przyrządów pomiarowych stwierdzono, że:

- wszystkie należne opłaty naliczone zostały prawidłowo, tj. wg stawek określonych w rozporządzeniu w sprawie opłat oraz dokumentów potwierdzających poniesienie dodatkowych kosztów⁷⁷;
- udział bezpośredniego kosztu OUM⁷⁸ w opłacie za legalizację⁷⁹ kształtował się na poziomie od 26,5% do 370,5%. Opłata za legalizację nie pokrywała bezpośrednich kosztów OUM legalizacji sześciu przyrządów, w tym: wagi nieautomatycznej do 20 kg (w 14%); taksometru, w tym taksometru elektronicznego, z nieuszkodzonymi cechami zabezpieczającymi – w punkcie legalizacyjnym (w 15,9%); taksometru, z uszkodzonymi cechami zabezpieczającymi – w punkcie legalizacyjnym (w 44,9%); wodomierza (w 55,4%); odważnika klasy dokładności M2 do 500 g (w 270,5%).

(akta kontroli str. 175-184, 231, 234-236)

Analiza akt dotyczących 20⁸⁰ umów cywilnoprawnych na podstawie których OUM pobrał wynagrodzenie na podstawie art. 25 ust. 2⁸¹ ustawy Prawo o miarach wykazała, że:

- wszystkie skontrolowane wynagrodzenia ustalone zostały zgodnie z cennikiem opłat określonym przez Dyrektora OUM⁸²;
- udział bezpośredniego kosztu OUM⁸³ w naliczonym wynagrodzeniu kształtował się od 21,8% do 48%.

(akta kontroli str. 175-231, 237-242)

Stwierdzone
nieprawidłowości
OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OUM w badanym okresie prawidłowo pobierał opłaty i wynagrodzenia za czynności administracji miar, tj. w wysokościach zgodnych z cennikiem ujętym w rozporządzeniu w sprawie opłat oraz cennikami określonymi przez Dyrektora OUM, a także dokumentami potwierdzającymi poniesienie dodatkowych kosztów. Opłaty pobierane (na podstawie rozporządzenia w sprawie opłat) za czynności legalizacji przyrządów pomiarowych w sześciu (na 11) przypadkach nie pokrywały bezpośrednich kosztów poniesionych przez OUM na realizację legalizacji. Opłaty uzyskane przez OUM

⁷³ Średnie wynagrodzenie w danej grupie stanowisk pracowników realizujących daną czynność (wg. sprawozdania do szefa Służby Cywilnej; Formularz DSC-ZIW) wraz z pochodnymi i dodatkowym wynagrodzeniem rocznym, a także kosztami pracodawcy (w tym PPK). Udokumentowany czas czynności kontrolnych.

⁷⁴ Wg rozporządzenia w sprawie opłat: stawka za 1 h pracy -165 zł.

⁷⁵ Dwie sprawy z roku 2021, osiem z 2022 r. i jedna z I półrocza 2023 r. wybrane w sposób celowy, przy założeniu różnorodności przyrządów pomiarowych.

⁷⁶ Opłaty, o których mowa w art. 24 ust. 2 pkt 2 oraz art. 24a ust. 4 ustawy Prawo o miarach.

⁷⁷ Delegacji, transportu.

⁷⁸ Średnie wynagrodzenie w danej grupie stanowisk pracowników realizujących daną czynność (wg. sprawozdania do szefa Służby Cywilnej; Formularz DSC-ZIW) wraz z pochodnymi i dodatkowym wynagrodzeniem rocznym, a także kosztami pracodawcy (w tym PPK). Czas legalizacji określony przez OUM.

⁷⁹ Określone zgodnie z rozporządzeniem w sprawie opłat.

⁸⁰ Z roku 2022 r. – 12 i po 4 z 2021 r. i z I półrocza 2023 r. wybrane w sposób celowy z załączeniem doboru różnego rodzaju przyrządów pomiarowych.

⁸¹ Wzorcowanie przyrządów pomiarowych.

⁸² Zarządzenie Nr 20/2020 z dnia 11 grudnia 2020 r. oraz Zarządzenie Nr 3/2022 z dnia 29 marca 2022 r. w sprawie ustalenia wynagrodzenia OUM za wykonywanie innych prac metrologicznych, o których mowa w art. 20 ust. 2 ustawy Prawo o miarach.

⁸³ Średnie wynagrodzenie w danej grupie stanowisk pracowników realizujących daną czynność (wg. sprawozdania do szefa Służby Cywilnej; Formularz DSC-ZIW) wraz z pochodnymi i dodatkowym wynagrodzeniem rocznym, a także kosztami pracodawcy (w tym PPK). Czas wzorcowania określony przez OUM.

za wzorcowanie przyrządów pomiarowych pobierano w wysokościach pokrywających bezpośrednio koszty ich wykonania, co świadczy o gospodarnym określeniu przez Dyrektora OUM stawek za usługi, o których mowa w art. 25 ust. 2 ustawy Prawo o miarach. Czynności windykacyjne, prowadzące do niedopuszczenia do przedawnienia oraz wyegzekwowania zaległości, OUM wykonywał właściwie i efektywnie mimo znamion opieszałości (dwa na trzy zbadane).

OBSZAR

3. Nadzór w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych.

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2021-2023 w OUM zadania związane z kontrolą w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych⁸⁴ realizowane były przy zaangażowaniu⁸⁵:

- 31 etatów⁸⁶ na 1 stycznia 2021 r., a wakaty wynosiły 2,6 etatu⁸⁷;
- 32,6 etatów⁸⁸ na 1 stycznia 2022 r. przy jednym wakacie⁸⁹;
- 31,9 etatów⁹⁰ na 1 stycznia 2023 r., wakaty wynosiły trzy etaty⁹¹;
- 31,4 etatów⁹² na 30 czerwca 2023 r., a wakaty wynosiły 3,5 etatu⁹³.

(akta kontroli str. 72)

W kwestii wakatów na stanowiskach wykonujących zadania związane m.in.⁹⁴ z kontrolą w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *Braki kadrowe wpływały częściowo na realizację zadań Urzędu w latach 2021–2023, głównie wydłużenia czasu oczekiwania na realizację niektórych czynności metrologicznych. W 2022 roku, gdy odeszło z pracy 14 pracowników, udało się zatrudnić wyłącznie osiem osób. Nabory na stanowiska techniczne czy administracyjno-biurowe ds. płac są wielokrotnie powtarzane i nie przynoszą skutku.*

(akta kontroli str. 332)

Planowanie kontroli w OUM odbywało się na podstawie przekazanych przez GUM „Zasad sprawowania nadzoru przez Prezesa GUM nad przestrzeganiem ustaw: Prawo o miarach, Prawo probiercze, o towarach paczkowanych, o tachografach, o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku”⁹⁵ oraz corocznych „Wytocznych do planu kontroli”⁹⁶. Plany kontroli przygotowywano przy założeniu objęcia wszystkich grup przyrządów pomiarowych podlegających prawnej kontroli metrologicznej⁹⁷, a ich ilość zależała między innymi od wyników analiz ryzyka⁹⁸ oraz stwierdzonych nieprawidłowości podczas kontroli (art. 47 ust. 1 ustawy Prawo przedsiębiorców).

(akta kontroli str. 158-159, 243-275)

⁸⁴ Pracownicy OUM w większości wykonywali zarówno zadania związane z kontrolą w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych, a także prawną kontrolą metrologiczną.

⁸⁵ Dane dotyczące zatrudnienia wykazane wg. zasad przyjętych do Rb-70 z wyłączeniem pracowników korzystających z urlopów związanych z rodzicielstwem oraz zasiłków.

⁸⁶ Plus trzy etaty pracowników obsługi (portier, sprzątaczką konserwator robotnik gospodarczy).

⁸⁷ Tylko pracownicy merytoryczni.

⁸⁸ Plus 3,5 etatu pracownicy obsługi (portier, sprzątaczką konserwator robotnik gospodarczy).

⁸⁹ Tylko pracownicy merytoryczni.

⁹⁰ Plus 3,1 etatu pracownicy obsługi (portier, sprzątaczką konserwator robotnik gospodarczy).

⁹¹ Plus 0,4 etatu pracownicy obsługi.

⁹² Plus cztery etaty pracownicy obsługi (portier, sprzątaczką konserwator robotnik gospodarczy).

⁹³ Tylko pracownicy merytoryczni.

⁹⁴ Pracownicy OUM w większości wykonywali zarówno zadania związane z kontrolą w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych, a także prawną kontrolą metrologiczną.

⁹⁵ Wydanie V z 2019 r.

⁹⁶ Pisma z: 19 listopada 2020 r., 22 listopada 2021 r. oraz 1 grudnia 2022 r.

⁹⁷ Z wyłączeniem naczyń wyszynkowych.

⁹⁸ Sporządzane co roku na matrycach I, III i IV.

Plan kontroli OUM w latach 2021-2023 wykonany został na poziomie: 50,4% w 2021 r.; 93% w 2022 r. i 88,1% w I półroczu 2023 r. W 100% zrealizowano plan w odniesieniu do: firm przystosowujących pojazdy do zasilania gazem oraz użytkowników energii elektrycznej⁹⁹ w 2021 r.; stacji paliw ciekłych¹⁰⁰, aptek¹⁰¹ i stacji kontroli pojazdów¹⁰² w 2022 r.; placówek handlowych¹⁰³ i użytkowników przyrządów do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym¹⁰⁴ w 2023 r. (I półrocze). Najniższe wykonanie planu kontroli w latach 2021-2022 dotyczyło placówek handlowych (w 2021 wykonano 53,4% planu, a w 2022 r. 94,1% planu) oraz w I półroczu 2023 r. taksówek (plan wykonano w 44%).

OUM w latach 2021-2022 kontrolował 17 rodzajów podmiotów/punktów, a w 2023 roku kontroli poddane zostały dodatkowo składy opału¹⁰⁵.

(akta kontroli str. 327 i 337)

Niższe wykonanie planu kontroli w latach 2021-2022 wynikało, jak wyjaśnił Dyrektor OUM, (...) z *ustanowienia określonych, ogólnokrajowych ograniczeń, nakazów i zakazów wynikających z wystąpienia stanu epidemii (COVID-19)*.

(akta kontroli str. 333)

OUM w roku 2022 wykonał łącznie 1 036 kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych przy średniej kraju 903. Średni czas upływający pomiędzy kontrolami stacji paliw ciekłych (w tym LPG) wynosił nie więcej niż 3 lata¹⁰⁶.

(akta kontroli str. 337, 365-366)

Do dnia zakończenia kontroli OUM nie posiadał kompletnych rejestrów punktów podlegających kontroli działających na terenie OUM.

(akta kontroli str. 323-324)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *OUM sporządzając co roku plany kontroli korzysta z baz danych prowadzonych przez GUM oraz posiada własne bazy, tj. baza podmiotów paczkujących, rejestry częściowe podmiotów skontrolowanych w latach poprzednich oraz rejestry podmiotów zgłaszających przyrządy pomiarowe do legalizacji. Wykorzystywane są również rejestry/listy na stronie URE¹⁰⁷ lub UOKiK¹⁰⁸ oraz KWP¹⁰⁹. W celu ustalenia prawidłowych i aktualnych danych kontrolowanego podmiotu korzysta się z rejestrów KRS¹¹⁰, CEIDG¹¹¹ oraz GUS¹¹². OUM nie zwraca się do innych organizacji o bazy podmiotów do kontroli, natomiast korzysta z baz przesyłanych przez URE dot. listy stacji posiadających aktualne koncesje oraz listy podmiotów przekazywane przez ZWIIH oraz WIJHAR-S.*

(akta kontroli str. 323-324)

OUM dysponuje 19 rodzajami przyrządów pomiarowych w łącznej liczbie 2 457, które wykorzystywane są do przeprowadzania kontroli wynikających z przepisów ustawy Prawo o miarach. Ponadto OUM posiada bazy drogowe do sprawdzania taksometrów oraz stanowiska pomiarowe do sprawdzania: taksometrów; wag nieautomatycznych;

⁹⁹ Zaplanowano po trzy kontrole, a wykonano po trzy planowe i jedną poza planem.

¹⁰⁰ Wykonano 130 kontroli planowanych i 10 poza planem.

¹⁰¹ Wykonano 10 kontroli planowanych i jedną poza planem.

¹⁰² Wykonano 10 kontroli planowanych i jedną poza planem.

¹⁰³ Wykonano 280 kontroli planowanych i 20 poza planem.

¹⁰⁴ Wykonano sześć planowanych kontroli i trzy poza planem.

¹⁰⁵ Co wynikało z wytycznych GUM do planu kontroli na 2023 r.

¹⁰⁶ $2,78 = 420$ (liczba stacji paliw wg. danych z strony URE) / 151 (liczba przeprowadzonych kontroli planowych i doraźnych).

¹⁰⁷ Urząd Regulacji Energetyki.

¹⁰⁸ Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

¹⁰⁹ Komenda Wojewódzka Policji.

¹¹⁰ Krajowy Rejestr Sądowy.

¹¹¹ Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej.

¹¹² Główny Urząd Statystyczny.

manometrów do opon pojazdów mechanicznych; analizatorów spalin samochodowych; liczników energii elektrycznej.

(akta kontroli str. 335)

2. OUM w latach 2021-2023 (I półrocze) skontrolował łącznie 2 001 podmiotów¹¹³, z czego 557 w 2021 r.; 1 036 w 2022 r.; 408 w I półroczu 2023 r. Największy odsetek skontrolowanych podmiotów stanowiły placówki handlowe¹¹⁴ oraz stacje paliw ciekłych i LPG¹¹⁵. Najmniejszy procent skontrolowanych podmiotów stanowili użytkownicy i dystrybutorzy areometrów¹¹⁶, użytkownicy gazomierzy¹¹⁷, użytkownicy energii elektrycznej¹¹⁸, wodomierzy¹¹⁹ i ciepłomierzy¹²⁰.

(akta kontroli str. 337)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *Podczas kontroli użytkownika przyrządu pomiarowego kontrolowane są z reguły wszystkie przyrządy pomiarowe, które podlegają obowiązkowi prawnej kontroli metrologicznej, a w przypadku np. kontroli w ewidencji, gdzie występuje duża ilość przyrządów losowana jest do kontroli reprezentatywna próbka.*

(akta kontroli str. 334)

W wyniku analizy dokumentacji z 30¹²¹ kontroli przyrządów pomiarowych na podstawie ustawy Prawo o miarach stwierdzono, że:

- we wszystkich przypadkach upoważnienia do kontroli oraz protokoły sporządzone zostały zgodnie z wzorami (rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 listopada 2009 r. w sprawie wzorów upoważnień do kontroli, legitymacji oraz protokołów kontroli stosowanych przez pracowników urzędów miar¹²²);
- kontrole przeprowadzone zostały w terminach od ośmiu do 28 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli (art. 48 ust. 2 ustawy Prawo przedsiębiorców);
- wszystkie kontrole przeprowadzono w godzinach pracy OUM (art. 22f ust. 2 ustawy Prawo o miarach), w miejscach wyszczególnionych w art. 22f ust. 1 ustawy Prawo o miarach, przez dwóch pracowników OUM (art. 22 d ustawy Prawo o miarach);
- w czterech przypadkach ujawniono nieprawidłowości i wydano zalecenia pokontrolne (art. 22l ustawy Prawo o miarach) oraz nałożono grzywny (art. 26 ustawy Prawo o miarach);
- 27 kontroli przeprowadzono bez sprawdzenia właściwości metrologicznych kontrolowanych przyrządów pomiarowych, w tym 14 kontroli wag i pięć kontroli odmierzaczy paliw ciekłych i gazu.

(akta kontroli str. 343-351)

Dyrektor OUM wyjaśnił: *OUM przeprowadza kontrole zgodnie z planem kontroli na dany rok. Ilości kontroli formalnych oraz metrologicznych planowane są co roku zgodnie z „Wytycznym do planów kontroli” przekazywanym przez GUM, które określają zasady oraz ilości procentowe planowanych kontroli, w tym metrologicznych. W ramach ww. wytycznych wyodrębnia się różne zakresy kontroli, których pełny zakres określa art. 22a ust. 1 pkt 1-4 ustawy Prawo o miarach, a mianowicie:*

¹¹³ Z wyłączeniem podmiotów paczkujących.

¹¹⁴ 388 w 2021 r., 670 w 2022 r., 300 w I półroczu 2023 r.

¹¹⁵ Planowe: 79 w 2021 r., w tym 21 metrologicznych; 141 w 2022 r., w tym 47 metrologicznych; 53 w I półroczu 2023 r., w tym 18 metrologicznych.

¹¹⁶ W 2022 r.: jeden podmiot.

¹¹⁷ W 2022 r.: cztery podmioty.

¹¹⁸ W 2021 r.: trzy plus jeden doraźnie, w 2022 r.: trzy, w I półroczu 2023 r.: jeden.

¹¹⁹ W 2022 r.: siedem, w I półroczu 2023 r.: jeden.

¹²⁰ W 2022 r.: pięć, w I półroczu 2023 r.: trzech.

¹²¹ 10 z 2021 r., 15 z 2022 r. i pięć z I półroczu 2023 r. Doboru próby dokonano w sposób losowy.

¹²² Dz. U. Nr 192 poz. 1486.

- kontrole formalne, które obejmują czynności o których mowa w art. 22a ust. 1 pkt 1 i 4,
- kontrole metrologiczne (kompleksowe), które obejmują także sprawdzenie spełnienia wymagań przez przyrządy pomiarowe, tj. czynności o których mowa w art. 22a ust. 1 pkt 2.

Natomiast obowiązki, o których mowa w art. 22a ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy Prawo o miarach, dotyczą kontrolowanego.

Kontrolami metrologicznymi (kompleksowymi) planowanymi w planie kontroli są kontrole stacji paliw oraz stacji LPG, które mogą być przeprowadzone w miejscu użytkowania przyrządu pomiarowego, bez konieczności jego demontażu, przy użyciu specjalnych przyrządów pomiarowych (kolb pomiarowych). Pozostałe przyrządy pomiarowe kontrolowane są formalnie, za wyjątkiem sytuacji na wniosek o podejrzeniu nieprawidłowego funkcjonowania przyrządu pomiarowego lub w przypadku otrzymania decyzji organu procesowego jakim jest policja lub prokuratura, w związku z toczącym się postępowaniem karnym w sprawie fałszowania dowodów prawnej kontroli metrologicznej. W takich przypadkach niektóre przyrządy mogą być sprawdzone metrologicznie w miejscu ich użytkowania (np. wagi nieautomatyczne) lub poprzez zajęcie przyrządu pomiarowego i sprawdzenie na odpowiednim stanowisku pomiarowym w urzędzie lub w punkcie legalizacyjnym. Większa część rodzajów przyrządów pomiarowych ze względu na swoją budowę i sposób użytkowania nie może być sprawdzona metrologicznie w miejscu ich użytkowania. Do takich przyrządów należą m.in.: wodomierze, ciepłomierze, gazomierze. Właściwości metrologiczne tego rodzaju przyrządów pomiarowych mogą być sprawdzone tylko na specjalnie utworzonych do tego celu punktach legalizacyjnych, na których znajdują się duże stanowiska pomiarowe, do których obiegu podłącza się taki przyrząd w celu sprawdzenia jego właściwości metrologicznych.

Pozostałe przyrządy pomiarowe jak np. liczniki energii elektrycznej, taksometry, przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w ruchu drogowym czy manometry mogą być sprawdzane metrologicznie na specjalnych stanowiskach pomiarowych w siedzibie urzędu lub przy zastosowaniu baz drogowych.

(akta kontroli str. 340-341)

OUM - na podstawie zleceń NIK¹²³ - przeprowadził¹²⁴ dwie kontrole: jedną na stacji paliw¹²⁵ i jedną w komendzie powiatowej Policji¹²⁶. Wykazały one, że:

- w protokołach kontroli sporządzonych zgodnie z wzorem ujęto stan skontrolowanych przyrządów, bez nieprawidłowości;
- podczas kontroli przyrządów do pomiaru prędkości w kontroli ruchu drogowego nie wykonano sprawdzenia wymagań technicznych i metrologicznych z uwagi na brak technicznych możliwości wykonania ich w miejscu kontroli;
- na stacji paliw dokonano stosownych zabezpieczeń przed przystąpieniem do czynności kontrolnych;
- kontrolę na stacji paliw rozpoczęto po ośmiu dniach od dnia doręczenia zawiadomienia o zamiarze wszczęcia kontroli (art. 48 ust. 2 ustawy Prawo przedsiębiorców);
- do kontroli na stacji paliw pracownicy OUM uzyskali stosowne (zgodne z wzorem) upoważnienia przed rozpoczęciem kontroli, a do kontroli w komendzie powiatowej Policji kontrolerzy posiadali upoważnienia na dany rok (upoważnienia

¹²³ Art. 12 ust. 3 ustawy o NIK.

¹²⁴ W obecności kontrolera NIK.

¹²⁵ Kontrolę przeprowadzono 27 i 28 lipca 2023 r. Skontrolowano cztery odmierzacze paliw ciekłych, jeden odmierzacz gazu i jedną instalację pomiarową do pozostałych cieczy innych niż woda.

¹²⁶ Kontrolę przeprowadzono 10 sierpnia 2023 r. Skontrolowano dwa laserowe przyrządy do pomiaru prędkości pojazdów w kontroli ruchu drogowego.

do kontroli użytkowników przyrządów pomiarowych niebędących przedsiębiorcami).

(akta kontroli str. 276-320)

W wyniku 2 487 kontroli OUM przeprowadzonych w okresie 2020–2023 (I półrocze) ujawniono nieprawidłowości w 53 przypadkach¹²⁷, co stanowiło 2,1% wykonanych kontroli. OUM nałożył łącznie 50 grzywien ogółem na kwotę 8 050 zł, z czego w:

- 2020 r. dziewięć grzywien na kwotę 800 zł;
- 2021 r. 13 grzywien na kwotę 1 450 zł;
- 2022 r. 24 grzywiny na kwotę 4 700 zł;
- I półroczu 2023 r. cztery grzywiny na kwotę 1 100 zł.

(akta kontroli str. 159-160)

W wyniku analizy dokumentacji dotyczącej 43¹²⁸ kontroli z lat 2021-2023 (I półrocze) w których ujawniono nieprawidłowości, stwierdzono, że:

- wszystkie wymierzone grzywiny (41) zostały wprowadzone przez pracowników OUM do systemu: "Finanse-Portal Usług Elektronicznych";
- w dziewięciu przypadkach przeprowadzone zostały rekontrole w terminie do 13 dni po kontroli pierwotnej; a w jednym w terminie 60 dni od kontroli;
- w dwóch przypadkach pouczone podmiot kontrolowany, co zostało utrwalone w protokołach kontroli; w jednym przypadku skontrolowany przyrząd został wymieniony na inny; w 31 przypadkach wydano zalecenia po kontroli;
- na 31 zaleceń OUM otrzymał informację o ich realizacji w 13 przypadkach; w siedmiu przypadkach, gdy OUM nie otrzymał odpowiedzi na zlecenia, zostały wykonane stosowne legalizacje, a w 11 przypadkach OUM nie uzyskał informacji o realizacji zaleceń;
- stan realizacji zaleceń z 11¹²⁹ kontroli nie był znany OUM, gdyż nie podjął on działań mających na celu wyegzekwowanie informacji o sposobie ich realizacji, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 352-357)

W kwestii stosowania innych form nadzoru, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy Prawo o miarach, niż wydawanie zaleceń pokontrolnych oraz nakładanie grzywien Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *W latach 2021-2023 nie były kierowane wnioski o ukaranie do właściwego organu orzekającego w sprawach o wykroczenia oraz nie kierowane były zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Nie były wycofywane w drodze decyzji z obrotu lub użytkowania przyrządy pomiarowe.*

(akta kontroli str. 334)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *W okresie 2021-2023 OUM współpracował z innymi organami administracji publicznej w zakresie nadzoru nad wykonywaniem ustawy Prawo o miarach (art. 22) poprzez szkolenie strażników miejskich w zakresie prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych, dowodów oraz okresów ważności legalizacji. Delegował również pracowników OUM, w formie asysty, w celu przeprowadzenia kontroli użytkowników stosujących przyrządy pomiarowe podlegające prawnej kontroli metrologicznej. Dyrektor OUM współpracował również z instytucjami tj. ZWIH, UOKiK, a także Policją, które przekazują informacje o braku ważnego dowodu prawnej kontroli metrologicznej przyrządów pomiarowych oraz o podejrzeniu nieprawidłowego funkcjonowania przyrządu pomiarowego.*

¹²⁷ W 2020 r.: dziewięć, w 2021 r.: 14, w 2022 r.: 25, w I półroczu 2023 r.: pięć.

¹²⁸ W latach 2021-2023 (I półrocze) nieprawidłowości stwierdzono podczas 44 kontroli. Badaniem objęto dokumentację 43 kontroli – w jednym przypadku OUM nie mógł odnaleźć i przedłożyć kontrolującemu pełnej dokumentacji z kontroli (przedłożono tylko mandat). Badana dokumentacja dotyczyła 13 kontroli z 2021 r., 25 z 2022 r., pięciu z I półrocza 2023 r.

¹²⁹ Do 13 lipca 2023 r., tj. dnia rozpoczęcia kontroli przez NIK.

W latach 2021-2023 nie wystąpiły przypadki konieczności wzywania Policji w związku z art.22 ust.3 ustawy Prawo o miarach.

(akta kontroli str. 333)

W okresie 2021–2023 (I półrocze) do OUM nie zostały skierowane skargi, a wniosków złożono łącznie 38¹³⁰, z czego w 2021 r. - osiem, w 2022 r. - 19, a w I półroczu 2023 r. - 11.

(akta kontroli str. 358-361)

Analiza dokumentacji z badania próby 10¹³¹ wniosków skierowanych do OUM wykazała, że:

- wszystkie wnioski zostały przeanalizowane pod względem zasadności postulatu i zrealizowane w terminie¹³², a wnioskodawcy zostali poinformowani o sposobie załatwienia wniosku (art. 244 ust. 2 kpa¹³³);
- w stosunku do wszystkich wniosków zostały podjęte działania, w szczególności były to kontrole przyrządów pomiarowych (osiem na 10);
- w trzech przypadkach wnioskujący byli wzywani do uzupełnienia treści wniosku (na podstawie art. 36 kpa oraz § 8 ust. 2 rozporządzenia dot. skarg i wniosków¹³⁴);
- w dwóch przypadkach OUM w terminie zawiadomił wnioskodawców o czynnościach podjętych w celu rozpatrzenia wniosku oraz o przewidywanym terminie załatwienia wniosku (art. 244 kpa)¹³⁵.

(akta kontroli str. 358-364)

W badanym okresie w OUM przeprowadzona została jedna kontrola zewnętrzna, której wyniki nie zostały opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej¹³⁶ OUM, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 367-368, 375)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. OUM nierzetelnie wykonywał obowiązki nadzoru w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych z uwagi na brak egzekwowania informacji o realizacji zaleceń po 11¹³⁷ kontrolach (z 44¹³⁸ z nieprawidłowościami, a 31 z zaleceniami), z czego jedna została przeprowadzona w 2021 r., osiem w 2022 r. i dwie w kwietniu 2023 r. Zaniechanie działań monitoringowych w stosunku do wydanych zaleceń spowodowało, że OUM nie znał efektów przeprowadzonych kontroli.

(akta kontroli str. 352-357)

Dyrektor OUM wyjaśnił, że: *OUM sprawuje nadzór głównie poprzez wystawianie zaleceń pokontrolnych oraz monitorowanie stanu ich realizacji, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości podczas kontroli. Ustawa Prawo o miarach nie przewiduje narzędzia umożliwiającego skuteczne egzekwowanie od kontrolowanego odpowiedzi na zalecenia pokontrolne w terminie. Brak sankcji karnych. OUM może tylko przeprowadzać rekontrolę u danego podmiotu, u którego*

¹³⁰ Zgodnie z rejestrem skarg i wniosków za lata 2021–2023.

¹³¹ Wybrano dwa z 2021 r., sześć z 2022 r. i dwa z I półrocza 2023 r. według osądu kontrolera z uwzględnieniem istotności i różnorodności problemów poruszanych.

¹³² Jeden wniosek nie został uzupełniony po wezwaniu i pozostawiono go bez rozpatrzenia.

¹³³ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U z 2023 r. poz. 775, ze zm.).

¹³⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji przyjmowania i rozpatrywania skarg i wniosków (Dz. U. Nr 5, poz. 46).

¹³⁵ W jednym przypadku w zawiadomieniu nie ujęto pouczenia o prawie do wniesienia ponaglenia (art. 36 ust. 1 kpa).

¹³⁶ Dalej: BIP.

¹³⁷ Do 13 lipca 2023 r., tj. dnia rozpoczęcia kontroli przez NIK.

¹³⁸ Zbadano 43, gdyż dokumentacji z jednej kontroli nie przedstawiono.

stwierdzono nieprawidłowości, w przypadku braku odpowiedzi podmiotu kontrolowanego na zalecenia pokontrolne oraz wystawiać kolejne mandaty karne. W każdym przypadku kontroli ze stwierdzonymi nieprawidłowościami oraz brakiem odpowiedzi na zalecenia pokontrolne OUM podejmuje działania w celu przeprowadzenia rekontroli u takiego podmiotu. Okres po jakim przeprowadzana jest rekontrola zależy od wielu czynników np. rodzaju stwierdzonej nieprawidłowości, jej skali i ilości przyrządów pomiarowych której dotyczy, a także możliwości jej usunięcia. Za rekontrolę uznaje się również, zgłoszenie przez podmioty kontrolowane przyrządów pomiarowych do legalizacji.

(akta kontroli str. 341-342)

NIK zauważa, że niepodejmowanie działań w celu pozyskania informacji o stanie realizacji zaleceń po przeprowadzonych kontrolach może świadczyć o nierzetelnym realizowaniu zadań nałożonych na OUM.

2. OUM nie udostępnił w BIP wyników kontroli zewnętrznej przeprowadzonej w OUM w 2022 r., co było niezgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 lit. a tiret 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej¹³⁹. Zgodnie ze wskazanym przepisem publikacji podlega treść i postać dokumentów urzędowych, w szczególności: dokumentacja przebiegu i efektów kontroli oraz wystąpienia, stanowiska, wnioski i opinie podmiotów ją przeprowadzających.

(akta kontroli str. 367-368)

Dyrektor OUM wyjaśnił: *W okresie objętym kontrolą (...) żaden podmiot zewnętrzny nie przeprowadzał kontroli w OUM w Szczecinie – stąd brak publikacji dodatkowych dokumentów.*

(akta kontroli str. 375)

NIK zauważa, że zgodnie z danymi ujętymi w książce kontroli w 2022 r. przeprowadzona została kontrola przez GUM, której wyniki nie zostały umieszczone w BIP.

OCENA CZĄSTKOWA

W badanym okresie zadania związane z nadzorem w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych OUM realizował u znacznej ilości podmiotów (w 2022 r. 114,7%¹⁴⁰ średniej ilości kontroli w skali kraju), zgodnie z ustawą Prawo o miarach i rozporządzeniach wykonawczych, choć w wielu przypadkach (90%¹⁴¹ skontrolowanych) bez sprawdzenia właściwości metrologicznych przyrządów. Przyczyną był w szczególności brak kompletnej bazy podmiotów i przyrządów pomiarowych podlegających kontroli przez OUM, który nie pozwalał na precyzyjne zaplanowanie kontroli. W 2,2%¹⁴² przeprowadzonych w latach 2021-2023 (I półrocze) kontroli ujawnione zostały nieprawidłowości, z czego w 25%¹⁴³ OUM nie podjął działań w celu ustalenia stanu realizacji zaleceń. Planowanie kontroli odbywało się na podstawie wytycznych i analiz ryzyka występujących w kontrolowanych zakresach. Stan zatrudnienia OUM w badanym okresie pozwalał na realizację zadań z zakresu nadzoru nad jednostkami miar i przyrządami pomiarowymi proporcjonalnie i adekwatnie do posiadanych zasobów, choć występowały trudności z zatrudnieniem nowych pracowników.

¹³⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 902.

¹⁴⁰ Kontrole przeprowadzone przez OUM: 1 036, a średnia kraju: 903.

¹⁴¹ 27 z 30 kontroli.

¹⁴² Kontrole przeprowadzone: 2 001, kontrole z nieprawidłowościami 44.

¹⁴³ Kontrole z nieprawidłowościami: 44; kontrole bez odpowiedzi na zalecenia: 11.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. podjęcie działań, celem prawidłowego wykonywania legalizacji przyrządów pomiarowych przeznaczonych do odcinkowych pomiarów prędkości;
2. podjęcie działań mających na celu weryfikowanie terminowości przedkładanych zgłoszeń wobec podmiotów paczkujących wskazanych np. przez WJHAR-S;
3. zwiększenie nadzoru w zakresie stosowania legalnych jednostek miar i przyrządów pomiarowych, tj. egzekwowanie informacji o stanie realizacji zaleceń;
4. udostępnienie w BIP wyników kontroli przeprowadzonej przez GUM.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 3 października 2023 r.

Kontroler

Lidia Modrzejewska-Markiewicz
starszy inspektor kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor
z up.

.....
podpis

.....
podpis